

Kvinnan som väckte Sverige

Berättelse

Elin Wägner föddes i Lund år 1882. Hennes mamma dog när Elin bara var tre år gammal, och därför fick hon en uppväxt som inte alltid var lätt. Som ung kvinna började hon arbeta som journalist, vilket på den tiden var ovanligt för en kvinna. Hon skrev snabbt och skarpt, och hon vågade ta upp ämnen som andra helst teg om.

I början av 1900-talet engagerade sig Elin Wägner i kampen för att kvinnor skulle få rösta. Det var en orättvisa hon inte kunde acceptera, trots att många tyckte att politik inte var något för kvinnor. Hennes mest kända roman, *Pennskaftet* från 1910, handlar om en ung kvinnlig journalist mitt i denna rörelse. När svenska kvinnor till slut fick rösträtt 1919 var det en seger som Elin hade arbetat hårt för.

Samma år, 1919, var hon med och startade Rädda Barnen, en organisation som hjälper barn i nöd. Hon ville att samhället skulle ta ansvar för de svagaste. Senare blev hon också en viktig röst vid kvinnoskolan i Fogelstad, där kvinnor lärde sig att förstå politik och ta plats i samhället.

Elin Wägner nöjde sig aldrig. Hon arbetade för fred, även när krigen rasade i Europa, och hon varnade redan på 1940-talet för att människan höll på att förstöra naturen. I sin bok *Väckarklocka* från 1941 skrev hon att vi måste leva i samklang med jorden, å andra sidan visste hon att få ville lyssna då. I dag ses hon ofta som en av Sveriges första miljötankare.

År 1944 valdes hon in i Svenska Akademien, som andra kvinna någonsin efter Selma Lagerlöf. Elin Wägner dog 1949, men hennes frågor lever vidare, vilket gör att hon känns lika viktig i dag som då.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
journalist	person som skriver i tidningar
ovanligt	något som inte händer ofta
orättvisa	när någon behandlas på ett sätt som inte är rätt
acceptera	gå med på, tycka är okej
rösträtt	rätten att få rösta i val
roman	en lång berättande bok
organisation	en grupp människor som arbetar mot samma mål
i nöd	i en svår och farlig situation
samhälle	alla människor som lever tillsammans i ett land
samklang	när saker fungerar bra tillsammans
varna	säga till om en fara i förväg

ORD**FÖRKLARING**

Svenska Akademien

en känd grupp som bland annat delar ut Nobelpriset i litteratur

Läsförståelsefrågor

1. Vad arbetade Elin Wägner som när hon var ung?
 1. lärare
 2. journalist
 3. läkare
2. Varför var det ovanligt att hon arbetade som hon gjorde?
 1. eftersom det var ett yrke som få kvinnor hade då
 2. eftersom hon var för ung
 3. eftersom hon inte kunde skriva
3. Vad handlar romanen *Pennskaftet* om?
 1. en kvinna som arbetar i en fabrik
 2. en ung kvinnlig journalist under rösträttskampen
 3. ett barn som behöver hjälp
4. Vilken organisation var hon med och startade 1919?
 1. Röda Korset
 2. Rädda Barnen
 3. Amnesty
5. Vad ville Elin Wägner säga i boken *Väckarklocka*?
 1. att människan skadar naturen och måste ändra sig
 2. att kvinnor borde stanna hemma
 3. att Sverige borde bygga fler fabriker
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Elin Wägner valdes in i Svenska Akademien som första kvinna.
 2. Hon arbetade för fred även under krig.
 3. Elin Wägner hade tre barn.
7. Skriv med egna ord varför många på Elins tid tyckte att hon var ovanlig.
8. Varför kan man kalla Elin Wägner för en av Sveriges första miljötankare? Förklara.
9. Texten säger att "hennes frågor lever vidare". Vad menas med det? (inferens)

Facit

1. 1. journalist
2. 1. eftersom det var ett yrke som få kvinnor hade då
3. 1. en ung kvinnlig journalist under rösträttskampen
4. 1. Rädda Barnen
5. 1. att människan skadar naturen och måste ändra sig
6. 1. **nej** (hon var den andra kvinnan, efter Selma Lagerlöf) b) **ja** c) **det står inte i texten**
7. Exempel på svar: Hon hade ett yrke och en roll i samhället som nästan bara män hade då. Hon skrev i tidningar och tog upp svåra frågor, och hon kämpade öppet för kvinnors rättigheter, vilket var ovanligt för en kvinna.
8. Exempel på svar: Redan på 1940-talet varnade hon för att människan förstör naturen och skrev att vi måste leva i samklang med jorden. Det var tankar som få hade då.
9. Exempel på svar: De saker hon kämpade för, som jämställdhet, fred och miljö, är frågor som vi fortfarande diskuterar och bryr oss om i dag.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Temat är en samhällsförändrare som var före sin tid. Texten passar för att diskutera kvinnors rättigheter och miljöfrågor i ett historiskt perspektiv. Lyft gärna kopplingen mellan dåtidens och dagens debatter.

Diskussionsfrågor

- Elin Wägner kämpade för rätten att rösta. Varför är det viktigt att få rösta?
- Hon varnade tidigt för miljöproblem. Vilka miljöfrågor tycker du är viktigast i dag?
- Finns det personer i din tid eller ditt land som, precis som Elin, kämpar för något de tror på? Berätta.
- **Skriv (4–5 meningar):** Beskriv en person som du beundrar för att hen kämpar för något viktigt. Vad gör hen, och varför beundrar du den personen?

Källor och faktagranskning

- Svenskt kvinnobiografiskt lexikon (SKBL): Elin Mathilda Elisabeth Wägner – <https://skbl.se/sv/artikel/ElinWagner>
- Nationalencyklopedin (NE): Elin Wägner – <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/elin-wagner>
- Wikipedia: Elin Wägner – https://en.wikipedia.org/wiki/Elin_W%C3%A4gner
- Helsingborgs stadslexikon: Elin Wägner – <https://stadslexikon.helsingborg.se/elin-wgner/>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Elin Wägner föddes 16 maj 1882 i Lund och dog 7 januari 1949 i Rösås (Berg) i Kronobergs län. Hon var författare, journalist, feminist, fredsaktivist och tidig miljöförespråkare. Hon var aktiv i kampen för kvinnlig rösträtt (rösträtten beslutades 1919 och användes första gången i andrakammarvalet 1921), var initiativtagare till Rädda Barnen (1919), engagerad i kvinnoskolan vid Fogelstad och tidskriften Tidevarvet. Kända böcker: Norrtullsligan (1908), Pennskaftet (1910), Åsa-Hanna (1918) och debattboken Väckarklocka (1941). Hon valdes in i Svenska Akademien

1944 som dess andra kvinna (efter Selma Lagerlöf). Osäkerhet: fotots exakta år anges som cirka 1917 (vissa källor anger 1910-talet/1920-talet); detta är därför ungefärligt.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.